

Biedrība Eiropintegrācijā un ekonomiskā attīstība

What is happening with innovations in Latvia?

The peculiarity of the modern stage of economic development is the transformation of the economic system and the transition to an innovative economy. Micro, small and medium-sized (*MSMEs*) innovative enterprises, which drive economic growth, technological development, employment and structural change, play a special role in this process, and serve as a significant source of knowledge in today's economy. The question arises why Latvia, where small and medium-sized enterprises (in the text, *SMEs*) play a more prominent role in the non-financial business economy than the EU average, is significantly behind the rest of the EU in terms of innovation activity?

For example, according to the results of the *Global Innovation Index 2017*, Latvia ranks 33rd among 127 countries, Lithuania - 40th, Estonia - 25th place. In turn, the *European Innovation Scoreboard 2017* results show that Latvia is a moderate innovator, because the results are below the EU average, and in terms of innovative activities, Latvia is significantly behind Estonia and Lithuania. At the same time, Lithuania is one of the countries with the fastest growing pace of innovative activity.

Undoubtedly, small and medium-sized enterprises (*SMEs*) play an important role in any national economy as they contribute to economic growth, acceleration of scientific and technological progress, market saturation with good quality goods, solve economic, social and other problems in the country and fulfill several important functions, for example, create new jobs; self-employment; stimulate the growth of innovation in the economy; increase the competitiveness of enterprises; demonstrate the flexibility and diversity of business activities; mitigate the impact of the economic crisis; reduce dependency on raw materials.

SMEs in Latvia are of great socio-economic importance because they not only provide services or sell goods to consumers, but also help large, innovative enterprises operate more efficiently, as they serve as suppliers for large companies and sellers of products produced by large companies. According to the *Eurostat*, *SMEs* play a more significant role in the Latvian non-financial business economy than the EU average, for example, the share of value-added *SMEs* in Latvia is 69.8% (EU average 56.8%), *SMEs* in Latvia employ 79.0% (the EU average 66, 6%). In turn, micro-enterprises in Latvia employ almost a third of the population of the country, which is in line with the EU average.

According to the *Lursoft* data, in 2017 about 6 899 new companies registered in big cities of Latvia (about 67.57% of the total number of companies registered in Latvia in 2016). Compared to the year before, the number of newly registered companies in big cities fell by 10.95% over the year. I believe that one of the most crucial factors influencing this negative trend in Latvia is the increase of the tax burden, which makes it difficult for *SMEs* to plan long-term investments. Instability of the tax system, does not provide a stable environment for the planning of the implementation of innovations in Latvia.

How innovative are Latvian companies? Official statistics show that in 2012-2014 (the latest data on business innovations will be available in summer 2018) innovative were 20.8% small, 40.1% medium and 68.8% large enterprises. Both in industry and services also dominate large innovative enterprises (68.7% and 68.9%, respectively), which is obvious, because larger companies have more resources available, easier access to bank loans at low rates, etc.

According to statistics, in 2014 the expenditure for technological innovations was 185 mln EUR, of which 144.1 mln EUR, or 77.7%, was channeled to the purchase of new equipment, machinery, hardware and software, but 21.5 mln EUR, or 11.6%, for research in the company. I suspect that Latvian companies invest money in innovative technologies developed by others and less focus on research and the development of new technologies.

It should be noted that the innovation activity of micro, small and medium-sized enterprises (*MSMEs*) differs from innovation activities of large companies, as large companies commercialize about half of their inventions, while small enterprises account for more than 70%. In a market economy, the large or even predominant part of small businesses is in the interests of big business, and therefore the stability of small businesses, income, finance and investment opportunities are directly dependent on their relationships with large companies. In economically developed countries, small businesses not only cooperate with large enterprises, they are an integral part of the production structure of large corporations, which use their market and structural flexibility as well as their innovative capabilities. The future of

Biedrība Eiropintegrācijā un ekonomiskā attīstība

entrepreneurship, including the future of small businesses, directly determines the economic integration opportunities of small and large enterprises.

The company has evolved and is always developing innovatively. At the same time, modern approaches to innovative development in Latvia have been established more recently. In Latvia, the main documents regulating and recommending the direction and development of innovation policy are as follows.

- Guidelines for National Industrial Policy 2014-2020.
- Latvia's Sustainable Development Strategy until 2030 (Latvia 2030) includes seven principles: investment in human capital, changing paradigm in education, nature as a future capital, the perspective of spatial development, innovative management and public participation, development of a cultural space and an innovative and eco-efficient economy.
- Smart Specialization Strategy, which is the basis for investing European Structural Funds for Research and Innovation by 2020.
- Europe 2020 strategy for smart, sustainable and inclusive growth, within the framework of the strategy. Innovation may take various forms from R&D to knowledge and experience from other investments. Regarding the priority for Smart growth, Europe set the target of reaching this figure of 3% of R&D expenditure as a % of GDP by 2020 (see Table 1).

Table 1. R&D expenditure as % of GDP

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2020 target*
EU-28	1,93	1,97	2,01	2,02	2,03	2,04	2,03	3,00
Latvia	0,61	0,70	0,66	0,61	0,69	0,63	0,44	1,50
Lithuania	0,78	0,90	0,89	0,95	1,03	1,04	0,85	1,90
Estonia	1,58	2,31	2,12	1,72	1,45	1,49	1,28	3,00

Source: Eurostat

* Europe 2020 target

Latvia has set a quantified target to increase R&D expenditure by 1.5% of Latvia's gross domestic product (GDP) by 2020, and by 3% by 2030. Compared to the Baltic States, Latvia has set the lowest target (see Table 1). Starting in 2014 Latvia's research and development spending is falling sharply, also after 2016 Latvia is the worst indicator of the target than Lithuania and Estonia (in 2016, Latvia reached only 29% of the target, while Lithuania is about 45%, Estonia is about 42%). Latvia will hardly achieve its goal. In Latvia, foreign financing is mainly made up of the EU funds, the focus of which is mostly on the EU funding is not so far-sighted. Latvia needs to increase state funding for research and development, otherwise the best we are expected to be is stagnation. In addition, the planning period ends very quickly in 2020, maybe the next planning period should be longer, for example, until 2040?

In my opinion, discoveries, inventions are cyclical, but for this to happen, research should be done continuously. For example, the introduction of technological innovations results in a new or improved product or service, a new or significantly improved production method, etc. The development and implementation of technological innovation requires considerable time, manpower and financial resources, which means that the dynamics of technologically innovative enterprises can be analyzed along with the costs of technological innovations. According to statistical data, in Latvia there is a tendency to decrease the proportion of enterprises with technological innovations.

There is a significant lack of information on why companies do not fully use the opportunities provided by EU funding, what hinders them from introducing innovations. Perhaps it is worthwhile to carry out an additional publicly-funded survey to understand the situation and find out the problems directly from the business community?

From the point of view of the author, to promote the innovative development of *SMEs* in Latvia, it is necessary to perceive *SMEs* as a special model with specific functions and developmental laws and to address such shortcomings.

Biedrība Eiropintegrācijā un ekonomiskā attīstībā

- Lack of innovative competences (human) and innovation management technologies (institutes). Society perceives innovation as a hobby rather than a prerequisite for welfare growth. Solution: *Primary and secondary education must develop independent, creative and innovative thinking, rather than blind-looking patterns. The potential of Latvia's innovative breakthrough is smart and creative people.*
- The elements that must form a single innovation system, although they are separate, are not related to each other. Thus, knowledge (scientific activity and education) functions separately and finances (economic activity) - separately. Solution: *Developing legislation regulating Latvia's innovation systems, defining the institutions involved and clearly defining their responsibilities.*
- Latvian companies mostly redeem inventions developed by others and less focus on research and the development of modern technologies, and the instability of the economic environment does not enable companies to plan their innovation activities in the long term. Solution: *to use the public-private partnership mechanism to organize joint activities of state scientific organizations, state scientific and educational institutions, public and private enterprises, attracting EU funding.*
- SMEs lack the capacity and resources to participate in EU innovation initiatives / programs. Solution: *Latvian non-governmental organizations can take on the role of mediator, helping companies navigate the funding offered in the program range and providing support in the application process.*
- There is no adequate regulatory framework for innovation in Latvia, and policy documents only include some quantitative targets. Solution: *The government should be aware of the importance of statistics on innovation for the development of strategic and planning documents, and, as far as possible, use the wider range of statistical data provided by the CSB's regular innovation survey in Latvia.*
- It is important to emphasize that any innovative development, regardless of time, measures and mechanisms, depends primarily on the use of society for innovation incentives. World experience has shown that more than 85% of the latest inventions remain unprofitable. One of the reasons is that innovative products are created without considering consumer needs and wishes, without market orientation and effective demand. Solution: *A prudent demand driven innovation program that can include the following steps: identifying the key players in the communication platform, developing an overwhelming demand for innovative products (Pull - strategy actions), promoting innovative products (Push - strategy actions) and building infrastructure to stimulate the demand for innovative products.*
- Unpredictable business environment (government instability and frequent changes in legislation etc.). SMEs lack technical capacity and expertise and face some difficulties in planning and adapting their businesses to new legislation. Solution: *Nowadays, it is fashionable to refer to an interested "stakeholders model" that includes: government, companies, academia, venture capital, local community, global society, venture companies, non-governmental organizations. Consequently, public-private dialogue is essential for creating an innovation environment. Political decision-makers should consider NGOs and the private sector as partners in the reform process, in the development of economic development strategies and in the planning and implementation of regional cooperation. A regular public-private dialogue can promote small and medium-sized enterprise-friendly decisions, focusing on specific topics within a time frame and in a language understood by SMEs.*

Dr.oec. Svetlana Jesiļevska, "Eurointegration and economic development" president

Biedrība Eiropintegrācija un ekonomiskā attīstība

Kas notiek ar inovācijām Latvijā?

Mūsdienu ekonomiskās attīstības posma īpatnība ir ekonomikas sistēmas pārveide un pāreja uz inovatīvu ekonomiku. Īpaša loma šajā procesā ir mikro, maziem un vidējiem (MMVU) inovatīviem uzņēmumiem, kas virza ekonomikas izaugsmi, tehnoloģiju attīstību, nodarbinātību un strukturālās pārmaiņas, kā arī kalpo kā nozīmīgs zināšanu radīšanas avots mūsdienu ekonomikā. Rodas jautājums kāpēc Latvija, kur maziem un vidējiem uzņēmumiem (tekstā – MVU) ir nozīmīgāka loma nefinanšu biznesa ekonomikā nekā vidēji ES, inovatīvās aktivitātes ziņā ievērojami atpaliek no citām ES dalībvalstīm?

Piemēram, pēc 2017.g. Globālā inovāciju indeksa (*Global Innovation Index*) rezultātiem, Latvija ierindojas 33.vietā 127 valstu vidū, Lietuvai – 40.vieta, Igaunijai – 25.vieta. Savukārt, Eiropas Inovāciju tablo (*European Innovation Scoreboard*) 2017.g. rezultāti rāda, ka Latvija ir mērenā novatore, jo tas rezultāti ir zem ES vidējā līmeņa, ka arī inovatīvās aktivitātes ziņā Latvija ievērojami atpaliek no Igaunijas un Lietuvas dalībvalstīm. Tajā pašā laikā Lietuva ir viena no valstīm ar visstraujāk augošiem inovatīvās aktivitātes tempiem.

Bez šaubām, maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU) ir svarīga loma jebkurās valsts ekonomikā, jo tie veicina ekonomikas izaugsmi, zinātnes un tehnikas progresa paātrināšanu, tirgus piesātinātību ar labas kvalitātes precēm, risina ekonomikas, sociālās un cita veida problēmas valstī un pilda vairākas svarīgas funkcijas, piemēram, rada jaunas darba vietas; nodrošina pašnodarbinātību; stimulē inovāciju izaugsmi ekonomikā; palielina uzņēmumu konkurētspēju; pierāda uzņēmējdarbības aktivitāšu elastīgumu un dažādību; mazina ekonomiskās krīzes ietekmi; samazina atkarību no izejvielām.

Latvijā MVU ir liela sociāli-ekonomiska nozīme, jo tie ne tikai sniedz pakalpojumus vai pārdot preces patērētājiem, bet arī palīdz lieliem inovatīviem uzņēmumiem darboties efektīvāk, jo kalpo kā piegādātāji lieliem uzņēmumiem, un kā produkcijas, ko saražo lieli uzņēmumi, pārdevēji. Saskaņā ar *Eurostat* datiem, MVU ir nozīmīgāka loma Latvijas nefinanšu biznesa ekonomikā nekā vidēji ES, piemēram, pievienotās vērtības MVU daļa Latvijā ir 69,8% (ES vidēji 56,8%), MVU Latvijā nodarbina 79,0% (ES vidēji 66,6%). Savukārt, mikrouzņēmumi Latvijā nodarbina gandrīz trešdaļu no valsts iedzīvotājiem, kas ir saskaņā ar ES vidējo rādītāju.

Pēc *Lursoft* datiem, 2017.g. Latvijas lielajās pilsētās reģistrēti 6 899 jauni uzņēmumi jeb 67,57% no kopējā 2016.g. Latvijā reģistrēto uzņēmumu skaita. Salīdzinot ar gadu iepriekš, lielajās pilsētās reģistrēto jauno uzņēmumu skaits gada laikā samazinājās par 10,95%. Pieļauju, ka Latvijā viens no būtiskākajiem faktoriem, kas ietekmē šo negatīvo tendenci ir nodokļu sloga palielināšana, kas MVU apgrūrina ilgtermiņa ieguldījumu plānošanu. Savukārt, nodokļu sistēmas nestabilitāte Latvijas uzņēmumiem nenodrošina stabili vidi inovāciju ieviešanas plānošanai.

Cik inovatīvi ir Latvijas uzņēmumi? Oficiālie statistikas dati liecina par to, ka Latvijā 2012.-2014.g. (jaunākie dati par inovācijām uzņēmējdarbībā būs pieejami 2018.gada vasarā) inovatīvi aktīvie bija 20,8% mazu, 40,1% vidējo un 68,8% lielu uzņēmumu. Analizējot inovatīvi aktīvu uzņēmumu sadalījumu pa nozarēm, var konstatēt, ka gan rūpniecībā, gan pakalpojumu sektorā arī dominē lieli inovatīvi uzņēmumi (attiecīgi, 68,7% un 68,9%), kas ir acīmredzami, jo lieliem uzņēmumiem pieejami vairāk resursu, lieliem uzņēmumiem ir vieglāk pieejami banku kredīti par zemām likmēm u.c.

Saskaņā ar statistikas datiem, 2014. gadā izdevumi tehnoloģiskajām inovācijām bija 185 milj. eiro, no kuriem 144,1 milj. eiro jeb 77,7 % tika novirzīti jaunu iekārtu, mašīnu, datortehnikas un programmatūras iegādei, bet 21,5 milj. eiro jeb 11,6 % – pētniecības darbiem uzņēmumā. Pieļauju, ka Latvijas uzņēmumi iegulda naudu jaunajās tehnoloģijās, ko izstrādājuši citi, un mazāk koncentrējas uz pētījumiem un jaunu tehnoloģiju radīšanu.

Jāpiebilst, ka mikro, mazo un vidējo uzņēmumu (MMVU) inovāciju aktivitāte atšķiras no lielu uzņēmumu inovāciju aktivitātēm, jo lieli uzņēmumi komercializē aptuveni pusi no saviem izgudrojumiem, savukārt, mazie uzņēmumi vairāk nekā 70%. Tirgus ekonomikā liela vai pat dominējoša mazo uzņēmumu daļa atrodas lielo uzņēmumu interešu lokā, tādēļ mazo uzņēmumu stabilitāte, ienākumu, finanšu un investīciju iespējas ir tieši atkarīgas no to attiecībām ar lielajiem uzņēmumiem. Ekonomiski attīstītajās valstīs mazie uzņēmumi ne tikai sadarbojas ar lieliem uzņēmumiem, tie ir neatņemama lielo korporāciju ražošanas struktūras sastāvdaļa, kas izmanto to tirgus un strukturālo

Biedrība Eiropintegrācija un ekonomiskā attīstība

elastību, kā arī to inovatīvās spējas. Uzņēmējdarbības nākotni, tostarp mazo uzņēmumu nākotni, tieši nosaka mazu un lielu uzņēmumu ekonomiskās integrācijas iespējas.

Sabiedrība ir attīstījies un vienmēr attīstās inovatīvi. Tajā pašā laikā mūsdienu pieejas inovatīvai attīstībai Latvijā ir izveidotas pavisam nesen. Latvijā galvenie dokumenti, kas regulē un rekomendē inovācijas politikas virzību un attīstību, ir šādi.

- Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2014. – 2020. gadam.
- Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam (Latvija 2030) ietver septiņus principus: ieguldījumi cilvēkkapitālā, paradigmas maiņa izglītībā, daba kā nākotnes kapitāls, telpiskās attīstības perspektīva, inovatīva pārvaldība un sabiedrības līdzdalība, kultūras telpas attīstība un inovatīva un ekoeftīva ekonomika.
- Viedās specializācijas stratēģija, kas ir pamats saskaņā ar kuru tiek investēti Eiropas Struktūrfondi Pētniecībai un Inovācijām līdz 2020.gadam.
- Eiropa 2020 Stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un integrējošai izaugsmei, stratēģijas ietvaros. Inovācijai varbūt dažādas formas sākot ar ieguldījumiem pētniecībā un attīstībā (P&A) un beidzot ar zināšanu un pieredzes gūšanu no citu ieguldījumiem. Attiecībā uz pirmo prioritāti Gudra izaugsme, Eiropa izvirzīja mērķi līdz 2020. gadam sasniegt šādu rādītāju – 3 % no ES IKP jāiegulda pētniecībā un attīstībā (skatīt 1.tabulu).

1. tabula. Izdevumi pētniecībai un attīstībai % no IKP

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2020 mērķis*
ES-28	1,93	1,97	2,01	2,02	2,03	2,04	2,03	3,00
Latvija	0,61	0,70	0,66	0,61	0,69	0,63	0,44	1,50
Lietuva	0,78	0,90	0,89	0,95	1,03	1,04	0,85	1,90
Igaunija	1,58	2,31	2,12	1,72	1,45	1,49	1,28	3,00

Avots: Eurostat dati

* Eiropa 2020 mērķis

Latvija ir noteikusi kvantitatīvo mērķi līdz 2020. gadam palielināt pētniecībā un attīstībā ieguldīto finansējumu līdz 1,5% no Latvijas iekšzemes kopprodukta (IKP), bet līdz 2030. gadam – līdz 3% no IKP. Latvija salīdzinot ar Baltijas valstīm izvirzīja viszemāko mērķi (skatīt 1.tabulu). Sākot ar 2014.g. Latvijas izdevumi pētniecībai un attīstībai strauji samazinās, ka arī pēc 2016.g. rādītājiem Latvija atrodas vistālāk no mērķa rādītāja nekā Lietuva un Igaunija (2016.g. Latvija sasniedza tikai 29% no mērķa rādītāja, savukārt, Lietuva ap 45%, Igaunija ap 42%). Latvija savu mērķi diez vai sasniegs. Latvijā ārvalstu finansējumu galvenokārt veido ES fondu līdzekļi, koncentrēšanās lielākoties tikai uz ES finansējumu ir netālrēdzīga. Latvijai jāpalielina valsts finansējums pētniecībai un attīstībai, savādāk labākais, kas mūs sagaida ir stagnācija. Turklāt, plānošanas periods beidzas jau pavisam ātri 2020.g., iespējams nākošais plānošanas periods jānosaka ilgāks, piemēram, līdz 2040.g.?

Jāņem vērā, izgudrojumi notiek cikliski, bet lai tas notiktu pētniecībai jānotiek nepārtraukti. Piemēram, tehnoloģisko inovāciju ieviešanas rezultāts izpaužas kā jauns vai uzlabots produkts vai pakalpojums, jauna vai būtiski uzlabota ražošanas metode utml. Tehnoloģisko inovāciju izstrāde un ieviešana prasa ievērojamus laika, darbaspēka un finanšu resursus, līdz ar to, tehnoloģiski inovatīvu uzņēmumu dinamiku var analizēt kopā ar izdevumiem tehnoloģiskām inovācijām. Saskaņā ar statistiskās datiem, Latvijā ir tendence samazināties uzņēmumu ar tehnoloģiskās inovācijām īpatsvaram.

Ievērojami trūkst informācijas, kāpēc uzņēmumi pilnā apjomā neizmanto iespējas, ko sniedz ES finansējums, kas tiem traucē ieviest inovācijas. Varbūt ir vērts veikt papildus valsts apmaksātu apsekojumu, lai saprastu situāciju un atklātu problēmas tieši no uzņēmēju puses?

No autores skatupunkta MVU inovatīvās attīstības Latvijā veicināšanai nepieciešams uztvert MVU kā īpašu modeli ar specifiskām funkcijām un attīstības likumiem un risināt šādas nepilnības.

- Inovatīvo kompetenču (cilvēkiem) un inovāciju vadības tehnoloģijas (institūtiem) trūkums. Sabiedrība uztver inovācijas drīzāk kā hobiju, nevis kā nepieciešamu labklājības pieauguma nosacījumu. Risinājums: pamatskolas un vidējai izglītībai ir jāattīsta bērnos neatkarīga, radoša

Biedrība Eiropintegrācija un ekonomiskā attīstība

un inovatīva domāšana, nevis akla sekošana paraugiem. Latvijas inovatīvā izrāviena potenciālais pamats ir gudri un radoši cilvēki.

- Elementi, kam jāveido vienota inovāciju sistēma, lai gan pastāv atsevišķi, nav saistīti savā starpā. Tādējādi zināšanas (zinātniskā darbība un izglītība) funkcionē atsevišķi un finanses (ekonomiskā darbība) – atsevišķi. Risinājums: *Latvijas inovāciju sistēmu regulējušās likumdošanas izstrāde, nosakot iesaistītās iestādes un skaidri definējot to pienākumus un atbildību.*
- Latvijas uzņēmumi lielākoties pārpērk izgudrojumus, ko izstrādājuši citi un mazāk koncentrējas uz pētījumiem un jaunu tehnoloģiju rādīšanu, ka arī ekonomiskās vides nestabilitāte nedot iespēju uzņēmumiem ilgtermiņā plānot inovāciju aktivitātes. Risinājums: *izmantot publiski-privātās partnerības mehānismu, lai organizētu valsts zinātnisko organizāciju, valsts zinātniskās un izglītības iestāžu, valsts uzņēmumu un privāto uzņēmumu kopīgas darbības, piesaistot ES finansējumu.*
- MVU trūkst spējas un resursi piedalīties ES inovāciju iniciatīvās / programmās. Risinājums: *Latvijas nevalstiskās organizācijas var uzņemties starpnieka lomu, palīdzot uzņēmumiem orientēties piedāvāto finansējumu programmu klāstā un sniedzot atbalstu pieteikšanas procesā.*
- Latvijā nav atbilstoša tiesiskā regulējuma inovācijām, turklāt, politikas dokumenti ietver tikai dažus kvantitatīvus mērķus. Risinājums: *Valdībai jāapzinās statistikas par inovācijām nozīmi stratēģisko un plānošanas dokumentu izstrādei, ka arī iespēju robežās jāizmanto plašāks statistikas datu klāsts, ko nodrošina CSP regulāri veiktais Latvijā apsekojums par inovācijām.*
- Svarīgi uzsvērt, ka jebkura inovatīva attīstība, neatkarīgi no laika, pasākumiem un mehānismiem, galvenokārt ir atkarīga no sabiedrības izmantošanas stimuliem inovācijām. Pasaules pieredze rāda, ka vairāk nekā 85% no jaunāko izgudrojumu paliek nerentabli. Viens no iemesliem ir inovācijas inovāciju labad: inovatīvi produkti tiek radīti, neņemot vērā patērētāju vajadzības un vēlēšanās, bez orientācijas uz tirgu un efektīvu pieprasījumu. Risinājums: *Pārdomāta pieprasījuma pēc inovācijām stimulēšanas programma, kas var ietvert šādus posmus - komunikāciju platformas galveno dalībnieku identifikācija, apstieidzoša pieprasījuma pēc inovatīviem produktiem veidošana ("Pull – stratēģijas" pasākumi), inovatīvu produktu popularizēšana ("Push – stratēģijas" pasākumi) un infrastruktūras veidošana, lai stimulētu pieprasījumu pēc inovatīviem produktiem.*
- Neprognozējama uzņēmējdarbības vide (valdības nestabilitāte un biežas izmaiņas tiesību aktos u.c.). MVU trūkst tehniskās spējas un zināšanas, un tie saskaras ar zināmām grūtībām plānojot un pielāgojot savu uzņēmējdarbību jaunajiem tiesību aktiem. Risinājums: *Mūsdienās, runājot par inovāciju vidi, ir moderni atsaukties uz interesentu "stakeholders modeli", kas ietver: valdību, uzņēmumus, akadēmisko kopienu, venčura kapitālu, vietējo sabiedrību, pasaules sabiedrību, riska uzņēmumus, nevalstiskās organizācijas. Līdz ar to, ievērojama nozīme inovāciju vides veidošanā ir publiski – privātā dialoga īstenošanai. Politikā, pieņemot lēmumus jāuztver nevalstiskās organizācijas un privāto sektoru par partneriem reformu procesu, ekonomiskās attīstības stratēģiju un reģionālās sadarbības plānošanā un īstenošanā. Regulāri veiktais publiskā un privātā sektora dialogs var veicināt maziem un vidējiem uzņēmumiem draudzīgu lēmumu pieņemšanu, koncentrējoties uz konkrētām tēmām atbilstošā laika periodā un valodā, kas saprotama MVU.*

Dr.oec. Svetlana Jesļevska, biedrības "Eiropintegrācija un ekonomiskā attīstība" valdes priekšsēdētāja

